

AKÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır.

Heydər Əliyev

DIPLOMAT

№ 43 (507) 17-23 noyabr, Çiriya paş, sal. il 2022
Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û siyasî

Qiyməti: 40 qəpik
Həjəyê:

Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!

Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məşidləri.

Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əvər.

Səbāhəddin Eləğlū

Səh. 2

Prezident İlham Əliyevin Serbiyanın Baş naziri ilə geniş tərkibdə görüşü olub

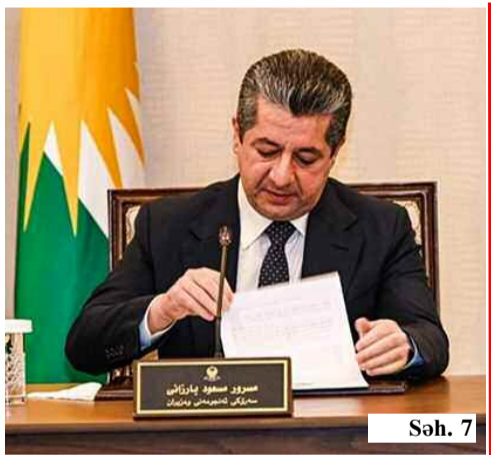
Səh. 8

Nêçîrvan Barzanî: Divê di nava salekê de hilbijartin bên kirin

Səh. 20

Президент ДПК принял посла Китая в Ираке

Səh. 7

Encûmena Wezîran êrişên Îranê bi tundî şermezar kir û hemû îdiayên Îranê red kir

Səh. 11

Hîvî û îltîmaê dikim

Səh. 13

Aleksandr Lavrentyev li ser Kurda daxwuyanî da

Səh. 12

Qetlîama Dersîmê û Îdama Serokê Kurdistanê Seyîd Riza

Prezident İlham Əliyev Formula 1 Qrupunun idarə heyətinin sədrini və qrupun məsləhətçisini qəbul edib

Eski Kürt alfabesi

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN "ŞƏRƏFNAMƏ" ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

PDKI hişyariya şewitandin û serdegirtina malan da: Nehêlin planên xwe yên xirab pêk bînin!

2 BIN YILLIK KÜRTÇE KİTAP BULUNDU - KÜRTLERİN ATALARI ZERDÜŞTİ'LERİN EL YAZMASI

Сирия предупредила Турцию о прямом военном конфликте

Səh. 7

Gunay: Gelek kesên AK Partiyê ji Soylu û Bahçelî nerehet in

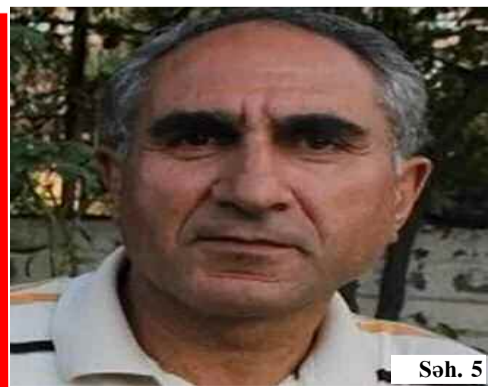
Səh. 17

ООН осудила новую атаку Ирана на Курдистан

Səh. 9

Rojavayê Kurdistanê ber bi man û nemanê ye

Səh. 5

Partiyek Tirkîyeyî nikare pêşengîya tifaqek Kurdistanî bike

Prezident İlham Əliyevin Serbiyanın Baş naziri ilə geniş tərkibdə görüşü olub

Noyabrın 23-də Belqradada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Serbiya Respublikasının Baş naziri xanım Ana Brnabiç ilə geniş tərkibdə görüşü olub.

Serbiyanın Baş naziri Ana Brnabiç dedi:

- Hörmətli cənab Prezident.
Hörmətli qonaqlar.

Sizi bu gün Belqradada görməkdən olduqca məmnunam. Bilirəm ki, bizim bir çox məsələlərə nəzər salmaq imkanımız oldu. Sizin bizim Prezidentlə məhsuldar müzakirələriniz olub. Sizi əmin etmək istərdim ki, Serbiya hökumətinə arxalana bilərsiniz. Siyasi və iqtisadi əlaqələrimiz inkişaf edir. Azərbaycanın bizim üçün çox böyük əhəmiyyəti var. Ölkəniz bizim əsl dostumuzdur. Artıq qeyd etdiyim kimi, Sizinlə görüşməkdən və məsələləri müzakirə etməkdən məmnunam və şərəf hissi duyuram. Özünü burda öz evinizdə kimi hiss edin. Mən Sizinlə birgə işləməyi səmimiyyətlə arzulayıram.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dedi:

- Çox sağ olun, hörmətli Baş nazir. Sizi görməyimə çox şadam. Haqlı olaraq qeyd etdiniz ki, Prezidentlə bizim çox konstruktiv görüşümüz oldu, biz qarşılıqlı maraq doğuran bir çox məsələləri müzakirə etdik. Hazırda biz həmin məsələləri davamlı şəkildə nəzərdən keçirəcəyik. Ölkələrimiz strateji tərəfdaşlardır və biz Serbiyanı Avropada özümüzün ən yaxşı dostlarımızdan biri hesab edirik. Əməkdaşlığımızın mahiyyəti onun formalarını özündə əks etdirir. Biz bu gün bir neçə mühüm sənəd imzalamışıq və onlar iş birliyimizin hüquqi əsaslarını genişləndirir. Lakin, əlbəttə ki, strateji tərəfdaşlığa aid sənəd xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Təbii ki, global gündəlikdə mühüm məsələlərdən biri enerji təhlükəsizliyi və biz cənab Prezidentlə bu məsələni müzakirə etdik. İndi isə işimizi davam etdiririk. Eyni zamanda, düşünürəm ki, biz daşımalarla bağlı infrastrukturumuzun bir-

leşdirilməsi üzərində çalışmalıyıq. Çünki Serbiya və Azərbaycan Avropanı Asiya ilə birləşdirən enerji marşrutunun üzərində yerləşir. Fikrimcə, bu sahədə əməkdaşlığın əhatə dairəsi daha geniş olmalıdır. Həmçinin mən ikitərəfli ticarətə aid bəzi məlumatlara baxdım. Rəqəmlər

çox kiçikdir. Bu il döviyyə artımına baxmayaraq, yenə də hesab edirəm ki, bunun üzərində işləmək imkanları var. Əlbəttə, bütün bu və digər məsələlər nəzərdən keçiriləcək. Ümid edirik ki, səfərdən sonra əməkdaşlığımızda yeni dinamikanı görəəcəyik.

Belqradada Azərbaycan-Serbiya sənədləri imzalanıb

Noyabrın 23-də Belqradada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Serbiya Respublikasının Prezidenti Aleksandar Vuçič ilə geniş tərkibdə görüşü başa çatdıqdan sonra sənədlərin imzalanması mərasimi olub.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Serbiya Respublikasının Prezidenti Aleksandar Vuçič "Azərbaycan Respublikası Prezidenti

ilə Serbiya Respublikası Prezidenti arasında Birgə Bəyanat", "Azərbaycan Respublikası və Serbiya Respublikası arasında Strateji Tərəfdaşlıq Şurasının yaradılması haqqında Memorandum"u və onun əlavəsi olan "Azərbaycan Respublikası və Serbiya Respublikası arasında Strateji Tərəfdaşlıq Şurasının Əsasnaməsi"ni imzaladılar.

"Azərbaycan Respublikası

Hökuməti ilə Serbiya Respublikası Hökuməti arasında readmissiya haqqında Saziş"i Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri Vilayət Eyvazov və Serbiya Respublikasının daxili işlər naziri Bratislav Qaşiç imzaladılar.

"Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi ilə Serbiya Respublikasının Tikinti, Nəqliyyat və İnfrastruktur Nazirliyi arasında "Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair 1978-ci il tarixli Beynəlxalq Konvensiya"nın sertifikatlarının tanınması haqqında Anlaşma Memorandumu"nu Azərbaycan Respublikasının rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev və Serbiyanın tikinti, nəqliyyat və infrastruktur naziri Qoran Vesič imzaladılar.

"Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Serbiya Respublikası Hökuməti arasında sosial təminat haqqında Saziş"in tətbiqinə dair Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ilə Serbiya Respublikasının Əmək,

Məşğulluq, Veteranlar və Sosial İşlər Nazirliyi arasında İnzibati Razılaşma"nı Azərbaycan Respublikasının əmək və əhəlinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev və Serbiya Respublikasının əmək, məşğulluq, veteran və sosial məsələlər naziri Nikola Selakoviç imzaladılar.

"Azərbaycan Respublikasının Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi ilə Serbiya Respublikasının Serbiya İnkişaf Agentliyi arasında Anlaşma Memorandumu"nu Azərbaycan Respublikasının Serbiya Respublikasındakı səfiri Kamil Xasiyev və Serbiya İnkişaf Agentliyinin direktoru Radoş Qazdiç imzaladılar.

"Azərbaycan Respublikasının İxracın və Investisiyaların Təşviqi Agentliyi – AZPROMO ilə Serbiyanın Ticarət və Sənaye Palatası arasında Anlaşma Memorandumu"nu Azərbaycan Respublikasının Serbiya Respublikasındakı səfiri Kamil Xasiyev və Serbiyanın Ticarət və Sənaye Palatasının vitse-prezidenti Mixaylo Vesoviç imzaladılar.

Prezident İlham Əliyev Formula 1 Qrupunun idarə heyətinin sədrini və qrupun məsləhətçisini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 22-də Formula 1 Qrupunun İdarə Heyətinin sədri və prezidenti Stefano Domenikalini və Formula 1 Qrupunun məsləhətçisi Flavio Briatoreni qəbul edib.

Görüşdə Formula 1 yarışlarının Azərbaycanda uğurla keçirilməsinin önəmi vurğulandı, dünyada bu yarışlara marağın getdikcə artdığı bildirildi və yarışları seyr etmək üçün ölkəmizə xeyli sayda turistlərin gəldiyi məmnunluqla qeyd olundu.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın turizm potensialının hər il daha da genişləndiyini bildirdi.

Formula 1 Qrupunun İdarə Heyətinin sədri və prezidenti Stefano Domenikalini və Formula 1 Qrupunun məsləhətçisi Flavio Briatore ölkəmizdə bu yarışların daha da inkişaf etməsi üçün əllərindən gələni əsirgəməyəcəklərini qeyd etdilər, yarışlara beynəlxalq

və Azərbaycan ictimaiyyətini daha çox cəlb etməyə çalışdıqlarını dedilər. Onlar artıq dünyada çox tanınan Bakı şəhər halqasının Formula 1 üzrə dünya çempionatının ən gözəl trek-lərindən biri olduğunu, bu yarışların keçirilməsi üçün Bakıda gözəl və müasir infrastrukturun yaradıldığını vurğuladılar.

Görüşdə ölkəmizə xaricdə böyük marağın olduğu nəzərə alınaraq Formula 1 yarışlarını izləmək üçün çoxlu sayda tanınmış şəxslərin Azərbaycana dəvət olunması barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

Stefano Domenikalini və Flavio Briatore Bakı şəhərinin gözəlliyinin, təmizliyinin və işıqlandırma sisteminin onlarda xoş təəssürat yaratdığını qeyd etdilər və bununla bağlı Prezident İlham Əliyevə təbriklərini çatdırdılar. Onlar paytaxtımızın gözəlliyi barədə məlumatın beynəlxalq səviyyədə daha

geniş yayılması üçün söylərini əsirgəməyəcəklərini vurğuladılar.

İşğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa-quruculuq layihələri ilə bağlı da dövlətimizin

başçısını təbrik edən qonaqlar həmin ərazilərdə yol hərəkətinin təhlükəsizliyi istiqamətində görülən işlərin, xüsusilə minlərlə kilometr yeni avtomobil yollarının çəkilməsinin əhəmiyyətini bildirdilər.

Tərtərdə Ədliyyə işçilərinin peşə bayramı qeyd olunub

Tərtərdə 22 noyabr- Ədliyyə işçilərinin Peşə Bayramı Günü münasibətilə tədbir keçirilib. Tə-

birdə Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Müstəqim Məmmədov, hüquq mühafizə orqanlarının rəhbərləri, ədliyyə işçiləri və YAP rayon Təşkilatının sədri iştirak ediblər. Tədbir iştirakçıları öncə Ulu Öndər Heydər Əliyevin rayonun mərkəzi meydanında ucaldılmış abidəsi önünə gül-çiçək dəstələri qoyaraq, xatirəsini ehtiramla anıblar.

Rayon icra hakimiyyətinin başçısı Müstəqim Məmmədov peşə bayramı münasibətilə ədliyyə işçilərini təbrik edib, Azərbaycan ədliyyəsinin şanlı tar-

ixindən və inkişaf yolundan, ümummilli lider Heydər Əliyevin ölkəmizə rəhbərliyinin bütün dövr-

lərində ədliyyə sistemine göstərdiyi diqqət və qayğıdan, Prezident İlham Əliyevin tapşırıqları ilə aparılan ədliyyə və məhkəmə islahatlarından danışdı. Bu tarixi günün ulu öndər Heydər Əliyevin 2000-ci il noyabrın 11-də imzaladığı Sərəncamla təsis olunduğunu diqqətə çatdırıb. Ölkəmizdə müstəqil məhkəmə hakimiyyətinin formalaşdığını vurğulayaraq bildirib ki, ümummilli lider Heydər Əliyevin yaratdığı siyasi xətti bu gün möhtərəm Prezident İlham Əliyev uğurla davam etdirir. Dövlət başçısının

rəhbərliyi ilə həyata keçirilən ardıcıl və məqsədyönlü islahatlar nəticəsində Azərbaycan ədliyyəsinin inkişafı yolunda yeni nailiyyətlər əldə olunub.

Tədbirdə Tərtər Hərbi Məhkəməsinin sədri İlqar Quliyev, Tərtər rayon polis şöbəsinin reisi Elçin Qasimov, Dövlət Təhlükəsizlik xidmətinin Tərtər rayon şöbəsinin reisi Anar Əliyev, Tərtər rayon məhkəməsinin sədri Elşad Bayramov, Tərtər rayon prokuroru Əli Qurbanov, Tərtər Hərbi prokuroru Hümət Məmmədov, Tərtər İcra və probasiya şöbəsinin reisi Gülmali Rzayev, Tərtər rayon xüsusi notariusu Şəhriyar Əliyev, YAP rayon Təşkilatının sədri Eldar Əsədov çıxış edərək Azərbaycan ədliyyəsinin şanlı tarixindən və inkişaf yolundan, ümummilli lider Heydər Əliyevin ölkəmizə rəhbərliyinin bütün dövrlərində ədliyyə sistemine göstərdiyi diqqət və qayğıdan, Prezident İlham Əliyevin tapşırıqları ilə aparılan ədliyyə və məhkəmə islahatlarından danışdı.

Sonda rayonun bir qrup ədliyyə işçisinə rayon icra hakimiyyətinin başçısı tərəfindən fəxri fərmanlar təqdim olunub.

Laçında Ədliyyə işçilərinin peşə bayramı günü qeyd edildi

Xalqımızın Ümummilli lideri Heydər Əliyevin 2000-ci il 11 noyabr tarixli 566 nömrəli Sərəncamı ilə təsis edilmiş 22 noyabr-ədliyyə işçilərinin peşə bayramı günü ölkəmizin bütün bölgələrində olduğu kimi laçınli köçkünlərin müvəqqəti məskunlaşdığı Ağcabədi rayonunun Taxta Körpü qəsəbəsində də qeyd olunmuşdur.

Tədbirdə Laçın Rayonunun İcra Hakimiyyətinin başçısı Aqil Nəzərli, rayonun ədliyyə işçiləri, hüquq mühafizə orqanları və idarə, müəssisə rəhbərləri iştirak etmişlər.

Əvvəlcə tədbir iştirakçıları Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin inzibati binası qarşısında ucaldılmış Ümummilli lider Heydər Əliyevin büstünü ziyarət edərək önünə tər güllər düzərək, Ulu öndərin əziz xatirəsini ehtiramla yad etmişlər.

Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Aqil Nəzərli rayonun ədliyyə işçilərini peşə bayramı münasibətilə təbrik etmiş, onlara işlərində uğurlar arzulamışdır. Rayon rəhbəri xüsusilə vurğulamışdır ki, zəngin və şərəfli tarixi yol keçən Azərbaycan ədliyyəsi Ulu öndər Heydər Əliyevin qayğısı ilə təkmil bir struktur kimi formalaşaraq, möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkədə geniş

vüsət alan məhkəmə-hüquq islahatları çərçivəsində günbəgün müasirləşir, yeni-yeni nailiyyətlərə imza atdığı qeyd olunmuşdur. Rayon rəhbəri xüsusilə vurğulamışdır ki, Möhtərəm Prezidentimiz, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Rəşadətli Ordumuzun II Qarabağ, Vətən müharibəsində erməni işğalçıları üzərində Möhtəşəm Zəfərə imza ataraq Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan Dağlıq Qarabağın işğaldan azad edilməsi son iki ildə ölkəmizdə keçirilən bütün bayramlara sonsuz sevinc hissi bəxş etmişdir.

Eyni zamanda tədbirdə Laçın Rayon Məhkəməsinin sədri Cavad İbrahimov və Laçın Rayon Prokuroru İlqar Səadətov Azərbaycan ədliyyəsinin ötən dövrdəki inkişaf yolundan, xüsusilə ümummilli lider Heydər Əliyevin ölkəmizə rəhbərliyinin bütün dövrlərində bu sahəyə göstərdiyi diqqət və qayğıdan söhbət açmış, ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə son illər respublikamızda davamlı tərəqqisinin, sabitliyin və təhlükəsizliyin təmin olunduğunu vurğulamış, ədliyyə və məhkəmə sistemində aparılan uğurlu islahatlardan minnətdarlıqla danışmışlar.

Daşkəsənli Vətən Müharibəsi şəhidi Elnur Məmmədov anılıb

Noyabrın 23-də daşkəsənli Vətən müharibəsi şəhidi əsgər Məmmədov Elnur İsrafil oğlunun anım günü Gəncə Şəhidlər Xiyabanında keçirilib.

Şəhidin ildönümündə Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini-İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdiri Namiq Süleymanov, rayonun hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, SHXÇDX-nin rayon bölməsinin reisi, Şəhidin yaxınları, rayonun şəhid valideynləri, qazilər və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Əvvəlcə Şəhidin məzarı ziyarət edilib, xatirəsi anılıb, dualar oxunub.

Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Namiq Süleymanov Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əhəd Abiyev və rayon ictimaiyyətinin adından Şəhidin ailəsinə və yaxınlarına bir daha başsağlığı verdikdən sonra Vətən müharibəsi şəhidi əsgər Elnur Məmmədovun şərəfli həyat və döyüş yolundan danışdı.

Şəhidin atası İsrafil Məmmədov və anası Maisə Pirverdiyeva ailələrinə göstərilən diqqət və qayğıya görə ölkə başçısı cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident hörmətli Mehriban xanım Əliyevaya minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Samux rayonunda 44 günlük Vətən müharibəsi şəhidinin əziz xatirəsi doğum günündə anıldı

Samux rayonunda 44 günlük Vətən müharibəsi şəhidinin əziz xatirəsi doğum günündə anıldı.

Vətən müharibəsinin şəhidi Məmmədzadə Elvin İlham oğlunun doğum günü ilə bağlı məzarı ziyarət edildi. Tədbirdə Samux Rayon İcra Hakimiyyəti, şəhidin valideynləri, yaxınları, döyüş yoldaşları, rayonun imamı və rayon ictimaiyyəti iştirak etdi. Tədbirdə Vətən müharibəsində əldə edilən uğurlardan, şəhidin döyüş yolundan danışıldı. Daha sonra şəhidin adına ehsan süfrəsi təşkil edildi.

Qeyd edək ki, 44 günlük Vətən müharibəsinin şəhidi Məmmədzadə Elvin İlham oğlu 22 noyabr 1996-cı il tarixdə Samux şəhərində anadan olmuşdur. Samux şəhər 1 saylı məktəb-liseyin məzunudur. İlk öncə Cəmşid Naxçıvanski adına hərbi-liseyi, sonra

işə Heydər Əliyev adına Ali Hərbi Məktəbi bitirib. Hərbi təhsil aldığı müddətdə baş çavuş və Bayraqdar vəzifələrini uğurla icra edib. Nümunəvi xidmətinə görə müharibədən əvvəl "Azərbaycan Ordusunun 100 illiyi 1918-2018" yubiley medalı ilə təltif edilib. 2019-cu ilin iyul ayından orduda taqım komandiri vəzifəsində leytenant kimi xidmətə başlayıb. Vətən müharibəsi zamanı Cəbrayıl istiqamətində gedən döyüşlərdə fərqləndiyinə görə böyük komandiri vəzifəsinə layiq görülmüş, əsərlərdən riyazi elmlərə böyük marağı olub. Şəhid 44 günlük Vətən müharibəsində Füzuli, Cəbrayıl, Qubadlı və Şuşa-Xankəndi istiqamətində gedən qızğın döyüşlərdə yüksək peşəkarlıqla döyüşdüynə görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları ilə "Azərbaycan bayrağı" ordeni, "Vətən uğrunda", "Qubadlıın azad olunmasına görə", "Şuşanın azad olunmasına görə", "Füzulinin azad olunmasına görə" və "Şücaətə görə" medalları ilə təltif edilib. 09 noyabr 2020-ci il tarixdə Şuşa-Xankəndi istiqamətində gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına şəhid olub. 13 noyabr 2020-ci il tarixdə Samux şəhərində dəfn olunub. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin.

2 bin yıllık Kürtçe kitap bulundu - Kürtlerin ataları Zerdüşti'lerin el yazması

Ceylan derisine yazılmış 2 bin yıllık Kürtçe kitap

Eski Avestaca olarak bilinen Kürdçe'nin Ahuramî deve ile ilgisi yoktur. Günümüz Kürtçesinde altın

2 Bin Yıllık Kürtçe Kitap Bulundu

(Hawramî) lehçesiyle yazıldığı belirtilen kitabın ceylan derisine Arami harflerle yazıldığı ve 20 sayfadan oluştuğu belirtildi. Yapılan incelemelerde kitabın yaklaşık iki bin yıllık olduğu belirtildi.

Kürdistan Arkeoloji Müdürü yaptığı açıklamada bulunan kitabın 2 bin yıllık olduğunu söyledi. Kitabın Eski avesta dili olan Hawrami (Ahura-mani) Kürtçesi'nde, ceylan derisi üzerinden yazıldığı açıklandı. Tarihi kitabın Arami alfabesiyle Kürtçe yazıldığı verilen bilgiler arasında.

Zerdüşht kelimesi eski Kürtçede 'Zarathustra'dır. Yunanlılar bu ismi "Zoroaster" olarak telafuz ederek kendi eski kayıtlarına geçirdiler. Adına eklenen uştra sözcüğünün bilinen anlamı

"Zêr"dir. Eski Kürtçede ise "Zeretha" idi. eski Kürtçe'de "uş" parıldamda anlamına gelirken "Uştra" da "ışık" anlamına gelir. Zerdüşht kelimesinin tam anlamı "Altın ışığın adamı"dır.

Kitabı Hawraman'da bulunan doğu Kürdistanlı aile, Kitabın İran Devleti eline geçmemesi için sakladığını, ekonomik sıkıntılardan dolayı İngiltere'de satmak için götürdüğü, fakat bir çok duyarlı Kürd'ün girişimleriyle Kürdistan Bölgesi'ne teslim etmeye ikna olduğu açıklandı.

Kürdistan'da Zerdüşhtiler olarak da bilinen Bahdini'lerden kalan ve Avesta'nın Gata (Gotin) bölümü olduğu sanılan iki bin yıllık bir kitabın bulunduğu açıklandı.

Şünwarên Kurdistanê (Kürdistan'ın Mirası) internet

sitesinde yer alan bilgiye göre Doğu Kürdistan'ın Hawraman İlçesi'nden bir aile, bulduğu kitabı İran Devleti'nin el koymaması için kitabı Britanya'ya (İngiltere) götürdü.

Sitede yer alan bir açıklamada Kürdistan Bölgesi hükümetine çağrı yapılarak 'Kitabın Kürdistan'a geri getirilmesi için gerekli girişimlerde bulunulmasını istiyoruz. Çünkü bölge hükümeti yasal olarak bütçe ayırarak kitabı satın alabilir' ifadelerine yer verildi.

Bahdin Dini'nin Peygamberi olan Hz. Zerdüşht'e vahy edildiğine inanılan Avesta en eski kutsal tekstlerden olarak biliniyor.

Avesta'nın en eski ve en orjinal bölümleri olduğuna inanılan Gata (Gotin) bölümünün M.Ö 7 YY'da yaşadığına inanılan Peygamber Zerdüşht tarafından söylenen şiirlerden oluşuyor. Bunun kitabın bu şiirler olduğu düşünülüyor.

Milattan önce Kürt kralları için "Mirdad". Örneğin 1. Mirdad, 2. Mirdad, 3. Mirdad... Osmanlıdaki Sultan, Mısır'daki Firavun gibi düşünülebilir. Aslında Nemrud'da "Mirdad"lara bağlıydı. Zerdüşht gelimesi ile benzer bir şekilde Mirdad (Güneş'ten gelen, güneşin verdiği) anlamına gelir. Günümüzdeki. Mir: Güneş, Dad (daden): Verme.

52 Kürt siyasi parti ve kurum, Lozan Antlaşması'na karşı eylem planını açıkladı

Kürdistan'ı dört parçaya bölen, 4 farklı devletin sömürgesi haline getiren Lozan Antlaşması'nın 100. yılına giriliyor. 52 siyasi parti ve kurumun yer aldığı Lozan Antlaşması'na Karşı Kürdistan Birlik, antlaşmanın imzalandığı binanın bulunduğu Place de Riponne Meydanı'ndaki basın açıklamasıyla eylem planını duyurdu.

Lozan Antlaşması'nın görüşmelerinin yapıldığı tarih olan 20 Kasım'ın yıl dönümünde, görüşmeler yapıldığı binanın önündeki basın açıklamasına Kürdistan kurumlarının dışında İsviçreli Federal parlamenterler de katılacak.

İsviçre Demokratik Kürt Konseyi (CDK-S) Eşbaşkanı İsmail Kardaş, Kürtlerin kaderini belirleyen Lozan Antlaşması'na karşı yapılacak eylem kitlesel

olarak katılacaklarını ifade ederek, "Günlerdir bu açıklamanın çalışmasını yürütüyoruz. Bu antlaşma nedeniyle 100 yıldır bize yapılmayan zulüm kalmadı. Artık bu antlaşmayı kabul etmiyoruz" dedi.

KONUŞMACILARIN İSİMLERİ

Eyleme katılıp konuşması beklenen isimler şöyle:

"Ahmet Karamus, KNK Eşbaşkanı

Laurence Fehlmann Rielle, Sosyalist Parti Federal Parlamento Milletvekili

Zübeyir Aydar, KCK Yürütme Konseyi Üyesi

Soran Ahmad Ali, YNK Avrupa Temsilcilerinden

Stéfanie Prezioso Batou, Federal Parlamento Milletvekili

Goran Hareketi Avrupa Temsilcisi

Raphaël Mahaim, Yeşiller

Partisi Federal Parlamento Milletvekili

Yüksel Koç, KCDK-E Eşbaşkanı Mahmoud Daoud, Partiye Demokrat a Kurdiya Sürî. Endamê komîta Navendî.

Céline Misiego, Lozan Kanton milletvekili POP, Lozan Antlaşması'nın 100. yıl Komitesi Üyesi TJK-E Temsilcisi Abes Omare, PYD Temsilcisi Ilias Panchard, Lozan'daki Yeşiller belediye meclis üyesi ve Lozan Antlaşması'nın 100. yıl komitesi üyesi ESU (Avrupa Süryaniler Birliği) Demir Çelik, Mezopotamya İnançlar Platformu #Sabri Eryiğit, Partiye İslamiye Kurdistan Avrupa Temsilcisi Dr. Med. Peppe Savary-Boriolo, PSR/IPPNW İsviçre Başkanı, İsviçre Öcalan'a Özgürlük İnişiyatifi Sözcüsü Kemal Bilget, KKKP

Dr. Rizgar Tevgere Nujen."

Açıklama dijital medya platformları üzerinden canlı olarak verilecek. Lozan'ın 100. Yılın Etkinlikleri programının açıklaması canlı olarak YouTube kanalı (<https://www.youtube.com/@civaksaz8366>) ve İsviçre Civaka Azad (@CivakaAzad_S) Twitter sayfasından takip edilebilir.

Mesrur Barzani: 'Kürdistan Bölgesi topraklarına saldırmak için çeşitli bahaneler buldular'

Başbakan Mesrur Barzani, "Komşu ülkelere Kürdistan'ın istikrarlı bir yer olduğu ve tehlikeli olmadığı konusunda güvence veriyoruz" dedi.

Başkent Erbil'de 150 Metre Yolunun ikinci ve üçüncü etaplarının açılış töreninde konuşan Başbakan Mesrur Barzani, "Komşu ülkelere Kürdistan'ın istikrarlı bir yer olduğu ve tehlikeli olmadığı konusunda güvence veriyoruz" dedi.

Başbakan, söz konusu yol projesinin Kürdistanlı mühendislerin ve yerli bir şirketin yeteneğiyle uluslararası

standartlarda hayata geçirilmesinin gurur verici olduğunu kaydetti. Kürdistan Bölgesi'ne yönelik son saldırılara ilişkin açıklamalarda bulunana Başbakan, "Kürdistan Bölgesi topraklarına saldırmak için çeşitli bahaneler buldular" ifadelerini kullandı. Komşu ülkelere Kürdistan'ın bir istikrar yeri olduğu ve tehlikeli olmadığı konusunda güvence verdiklerini kaydeden Başbakan, "Hiçbir ülkenin istikrar ve güvenliğinin bozulmasını istemiyoruz. Kürdistan ve halkının dostluğuna aynı gözle bakmalarını temenni ediyoruz" dedi.

Kürdistan Bölgesi'ne yönelik füze saldırılarının hiçbir sorunu çözmeyeceğini kaydeden Başbakan, Irak hükümeti, Birleşmiş Milletler ve uluslararası toplumdan söz konusu saldırıların son bulması için devreye girmesini istedi. Başbakan, "Topraklarımıza yönelik her türlü saldırıyı kınıyoruz" dedi. Başbakan, hükümetin hizmet programlarını uygulamasının önünde çok sayıda engeller çıkarılmasına rağmen, hizmetlerin devam ettiğini bildirdi.

Süleymaniye ve Duhok'taki gaz patlamaları olayına değinen Başbakan, söz konusu olayların yürek yakıcı olduğunu ifade ederek, hükümetin görevlerini yerine getirmek için her türlü çabayı gösterdiğini belirtti.

Başbakan, benzer olayların bir daha yaşanmasının önüne geçmek için hükümet olarak neler yapılması gerektiğini incelemek üzere bir heyeti görevlendirdiklerini söyledi. Ye Irak hükümetiyle ilişkilerinin iyi olduğunu ve yeni hükümetle bir anlaşmalarının olduğunu dile getiren Başbakan, dün Kürdistan Bölgesi Başkanı'nın bu programın uygulanmasını görüşmek üzere Bağdat'a gittiğini belirtti. Başbakan, ülkenin ilerlemesi için Erbil ile Bağdat'ın dayanışmasının kaçınılmaz olduğunu söyledi.

Nerina Azad

Son 1 saatte 10 noktaya Türk işgal saldırısı: DAİŞ çeteleri kaçtı

Türk devleti son bir saat içerisinde Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetim Alanları'ndaki 10 noktayı bombaladı.

İşgalci Türk ordusuna ait savaş uçakları, çoğu DAİŞ çetesi ve ailelerinden oluşan 60 bin kişinin kaldığı Hol Kampı'nı bombaladı. Bombardımandan faydalanan bir grup çete ailesi, Hol Kampı'ndan kaçarak izini kaybettirdi. İç Güvenlik Güçleri, kaçan kişilerin yakalanması için çalışma başlattı.

PETROL BÖLGELERİNE SALDIRI

Türk devleti Tirbespiyê'ye bağlı Rûtan köyünde Süryani Sutoro güçlerine ait bir askeri akademiye ve kentin çevresindeki petrol bölgelerini bombaladı. Bombardıman sonrası bölgede yangın yaşandı. Tirbespiyê'nin Mizgeft köyünde elektrik istasyonunun SİHA ile bombalanması sonucu istasyonda yangın çıktı, ayrıca maddi hasarlar meydana geldi.

Zirgan'ın Esediyê köyünü bombalandı, Qamişlo'nun Meyleson Mahallesi'ne ise 2 top mermisi düştü, Qamişlo sınırında bulunan Hizam yolu üzerindeki Newroz İnşaat Şirketi obüslerle hedef alındı. Dirbespiyê'ye bağlı Til Tışrî'n köyüne de sınır karakollardan ateş açtı. İşgalci Türk devleti Batı kesimlerde ise Şehba'nın Ziyaret ve Dêrcemal köylerine saldırdı.

firatnews.com

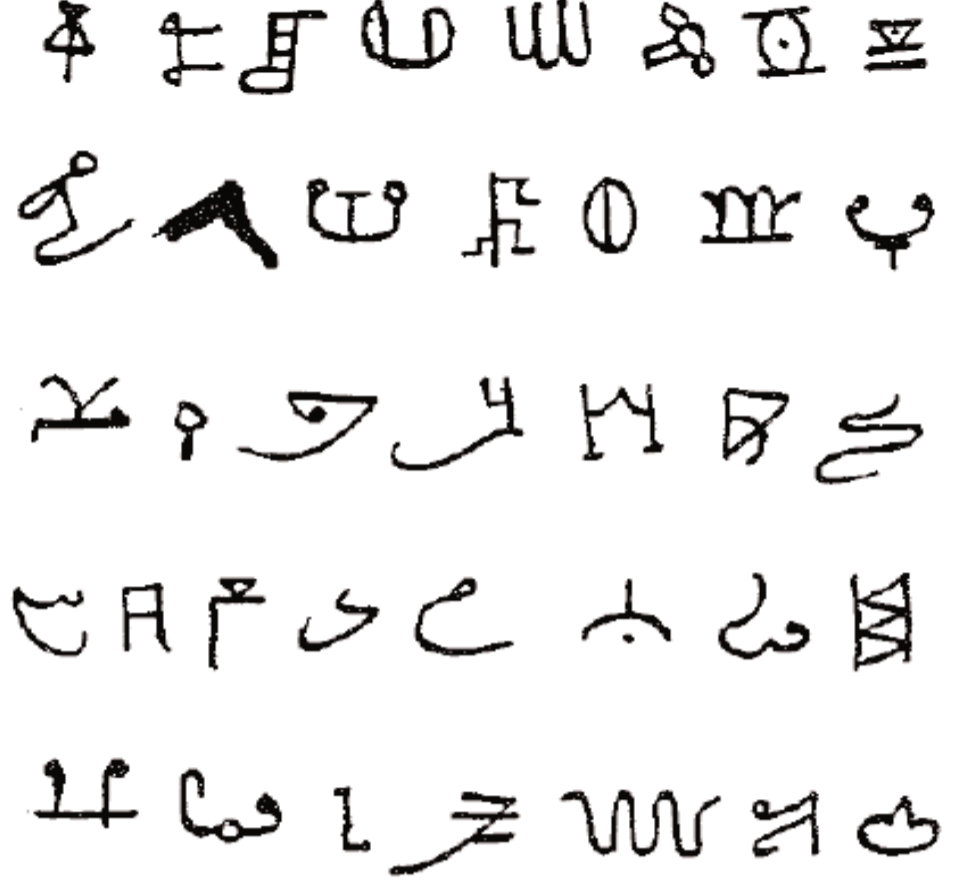
Kürtlerin dili ve alfabesi

Kürtlerin dili, edebiyatı, yazısı ve kullandıkları alfabe hakkında yeteri kadar araştırma yapılmadığı gibi maalesef ispatlanmamış tezler irdelenmeden, sorgulanmadan kabul görmektedir. Kanaatimizce bu yaklaşımın temelinde kolaycılık yatmaktadır. Konuyu etraflıca araştırmak konuyla ilgili dokümanları toplamak ve analiz yapmak yerine daha önce ileri sürülmüş ve kulağa da hoş gelen tezler kabul edilmektedir. İşte bu eksiklikten hareketle yaptığımız araştırma neticesinde Kürd diliyle ilgi çok önemli ilgi ve belgelere ulaştık. Kürt dilinin yok sayıldığı ve başka dillere yamandığı ve komşu dillerden derlendiği yönündeki iddiaların dilendirildiği bugünlerde ortaya çıkan bu belgeler oldukça anlamlı olacaktır kanısındayız.

Mesudi, Kürtler hakkında bilgi verdikten sonra Kürtçe hakkında da, 'Kürtler Araplar ve Farslara komşu olarak yaşadılar. Onların dillerinden etkilendiler. Dillerine birçok yabancı kelime girdi. Kürtlerin her bir kolunun

lardı. Fakat bu iki milletin arasındaki mesafe yer ile gök kadardır. Bununla beraber antik dönem Kürtlerinin önde oldukları bilim dalları tarım ve botanik gibi tabiat bilimleriydi. Kürtler kendilerinin Pinoşad'ın soyundan geldiklerini iddia ederlerdi. Hz. âdem'e nisbet edilen Tarım Kitabı, Safaris ve Kosami'ye ait kitaplar onların sıkça başvurduğu kitaplardı. Kürtler Yedi Kitapın yanı sıra Dewanay'a ait Mushaf'ın kendilerinde olduğunu, sihir ve büyü ilimlerinde bilgi sahibi olduklarını iddia ederlerdi. Fakat kanaatimizce durum böyle değildir. Çünkü bu bilim ve sanatlar Kürtlere Keldaniler aracılığıyla ulaşmıştır. Keldaniler bu bilimlerde Kürtlerden önce gelirler. Bu nedenle Keldaniler ve Kürtler arasında bu konuda geçmişten gelen bir düşmanlık ve çekememezlik vardır.'¹⁴

İbn Wahşiyye böylece mensubu bulunduğu Keldanilerle Kürtler arasında süregelen bir mücadele ve rekabetten söz etmektedir. Gerçekten de Keldaniler bilim alanında çok ileri oldukları gibi köklü geçmişleriyle de

Eski Kürt alfabesi

Bununla beraber Kürtlerin hangi alfabeyi kullandıkları hakkında kaynaklarda yeterli bilgi yoktur. Bilinen tek şey İslamiyeti kabulden sonra Farmlar ve Türkler gibi milletler gibi onların da Arap alfabesini kullandıkları yönündedir. Nitekim şu anda bilinen en eski Kürt edebiyat eserleri bu alfabe ile kaleme alınmıştır. Burada akla gelen soru tabii ki İslam'dan önce Kürtlerin hangi alfabeyi kullandığı sorusudur. İşte bu sorunun cevabını ünlü Keldani bilim insanı İbn Wahşiyye tarafından kaleme alınan antik alfabelerle ilgili eserde buluyoruz.

Tam adı Ebubekir Ahmed b. Ali b. Qays b. Muxtar b. Abdulkerim b. Harşiyya b. Bedniyya b. Bernatiyya b. Alatiyya el-Kesdani olan İbn Wahşiyye, Kufe'ye yakın bir kasaba olan Qissin ve Cünbûla şehirlerine mensuptur. Keldanilerin önde gelen ilim insanlarından. Sihir-tılsım, kimya, antropoloji, ziraat, dinler tarihi, mühendislik gibi alanlarda derin bilgi sahibiydi. Öte yandan Abbasiler döneminde önemli tercüme faaliyetlerinin içerisinde yer alanlardan biriydi. Keldanice ve Kürtçe'den birçok eseri Arapça'ya çevirdi. Doğum tarihi bilinmeyen İbn Wahşiyye 908 yılında öldü.¹³

İbn Wahşiyye antik dönemde kullanılan alfabelere dair kaleme aldığı Şewqu'l-Müsteham Fi Marifeti Rumuzu'l-Aqlam (Kalemlerin Sembollerini Öğrenmeye Tutkun Kimsenin Arzusu) adlı eserinde yer verdiği alfabeler arasında Kürt alfabesi de yer almaktadır. İbn Wahşiyye konu ile ilgili olarak şunları söylemektedir: 'Keldaniler kendi dönemlerinde bilim, felsefe ve teknik alanda insanların en bilgilileriydi. Antik dönem Kürtleri onlarla rekabet içinde ve onlara özenmeye çalışıyor-

lerindendir. Bu millet içerisinde çok sayıda bilim insanı filozof, din adamı yetişmiştir. Astronomi ve matematik alanında da derin bilgiye sahiptiler.¹⁵

İbn Wahşiyye daha sonra Kürt alfabesiyle yazılmış eserlerin varlığından hatta bir defasında 30'a yakın Kürtçe kitap gördüğünden şöyle söz eder: 'Antik dönem yazılarından bir diğeri de bünyesinde başka alfabelerde bulunmayan farklı harflerin bulunduğu ve Kürtlerin iddiasına göre ataları Pinoşad ve Masi es-Sorati'nin kendi eserlerini kaleme aldıkları alfabadir. Burada Arapça karşılıklarını bulamadığımız bazı harflerin başka alfabelerde benzerlerini bulamadık. Gerçekten bu alfabe oldukça ilginç ve değişik bir alfabadir. Ben Bağdat'tayken bir lahit içerisinde bu alfabeyle yazılmış 30'a yakın kitap gördüm. İşte bu, söz konusu alfabadir.'¹⁶

İbn Wahşiyye'nin gördüğü bu kitaplar acaba kim tarafından ve hangi konularda yazılmıştı? Bu sorunun cevabını kısmen de olsa yine kendisi verecektir.

'Şam'da bu alfabeyle yazılmış iki tane kitabım vardı. Biri üzüm bağları ve hurma ağaçlarının dikimi ile ilgiliydi. Diğeri ise su kaynaklarının tespiti, kaynağı belli olmayan pınarların kaynaklarını bulma ve yüzeye çıkarma yöntemleri ile ilgiliydi. Ben bu kitapları Kürt dilinden Arap diline tercüme ettim. Bunu yapmaktaki amacım insanların bu eserlerden yararlanmalarını sağlamaktı.'¹⁷

İbn Wahşiyye'nin Kürtçe'den çevirdiği eserlerin Arapça isimleri ise şunlardır:

- Eflahu'l-Kermi we'n-Naxl.
- İlelu'l-Miyah we Keyfiyyetu İstixraciha ve İstinbatihâ mine'l-Eradi'l-Mechuleti'l-Asl.

Kürtlerin botanik alanında yaptıkları araştırmalar erken bir dönemde literatüre yansımıştır. Nitekim yukarıda da kendisinden bahsedilen Ebu Hanife ed-Dinewerî, bilinen en eski botanik ansiklopedilerinden biri olan Kitabun-Nebat'ı kaleme aldı. Bu kitabı inceleyen ve yayınlayan Muhammed Hamidullah, kitaptaki bitki isimlerinin Arapça ve Farsça olmayan başka bir dilde yazıldığını söyler. İlk etapta Grekçe olduğunu düşünmüş. Çünkü Müslümanlar botanik eserlerini Grekçe yazılmış Dioskorides'in Süryanice çevirilerinden Arapça'ya aktarmıştı. Bu nedenle Grekçe bitki isimlerinin kullanımı Müslüman botanik alimleri arasında yaygınlık kazanmıştır. Hamidullah, Dioskorides'le yaptığı mukayeseden sonra bu isimlerin Grekçe olmadığını gördü. Aslında bu isimler Dinewerî'nin mensubu olduğu Goranice'den başkası değildi. Dinewerî'nin bu konu ile ilgili Kitabun-Nahl ve'l-Asel isimli bal ve bal arısını konu edinen bir başka eseri daha mevcuttur.¹⁸

Bu alfabenin varlığı Kürtçe eserlerin erken bir tarihte kaleme alındığını bunun yanı sıra yazılan eserlerin bilim eserleri olduğunu ve Abbasiler döneminde başlayan tercüme faaliyetlerinde Arapça'ya çevrilen eserler arasında Kürtçe eserlerin de bulunduğunu ortaya koyması açısından son derece önemlidir. Kürt edebiyatının kökeni ile ilgili yapılan araştırmalara yeni bir katkı olması açısından bu belge önemlidir. 1806 yılında ünlü Osmanlı tarihçisi Oryantalist Josef Van Hammer-Purgstall tarafından Viyana Kütüphanesi Arapça El Yazmalar Bölümü 68 numarada kayıtlı nüshadan istifade ile yayınlanan bu eser ancak 2003 yılında Beyrut'ta İyad Xalid et-Tebba tarafından tıpkıbasım yapıldıktan sonra yeniden bilim

diğer nüshaları Paris Bibliotheque Nationale (Ulusal Kütüphane) 6805 numarada 131 sayfalık bir nüshası ile Tahran Sipehsalar Kütüphanesi'ndeki muhtasar nüshalardır.

İbn Wahşiyye'nin yaptığı çevirilerin akıbeti ne oldu bilemiyoruz. Dünya kütüphanelerinde bulunan Arapça el yazmalarının hemen hemen hepsini taramamıza rağmen bu çevirilerin izine rastlayamadık.

Endişemiz şu ki Moğollar, Mezopotamya'yı işgal edip ünlü Bağdat kütüphanelerini yaktıklarında bu çevirilerin bu esnada yok olmasıdır. Umut ederiz ki bu çeviriler bir gün, gün yüzüne çıkar ve daha net bilgilere kavuşuruz. Ancak elimizdeki bu alfabenin varlığı bile çok büyük bir şanstır. Bu alfabeden hareketle Mezopotamya ve civarında bulunmuş antik döneme ait tabletler incelenebilir ve bu alfabe ile yazılmış dokümanlar okunup Kürdoloji'nin karanlık tarafları aydınlatılır.

12- Mesudi, s. 122

13- Hayatı ve eserleri için daha geniş bilgi için bkz. İbnü'n-Nedim, Kitabul-Fihrist, thq. Rıza Teceddüd, Tahran 2003, 305, 372, 379, 419-424; İbnü'l-Ekfani, İrşadu'l-Qasid İla Esna'l-Meqasid, thq. Mahmud Fahvi, Beyrut 1998, 68, 70, 73

14- İbn Wahşiyye, Şewqu'l-Müsteham Fi Marifeti Rumuzu'l-Aqlam, thq. İyad Xalid et-Tebba, Beyrut 2003, 202-203; İbn Wahşiyye en-Nıbtı, 'Şewqu'l-Müsteham Fi Marifeti Rumuzu'l-Aqlam' En-Nedwetü'l-Alemiyyeti's-Samine Li Tarixi'l-Ulum İnde'l-Arab, idad, Yahya Mir Alem, Muhammed Hassan et-Tayyan, Muhammed Mir Ayati, Kahire 2004, s.9-11, 19-23

15- Qadı Said el-Endelüsi, Tabaqatu'l-Umem, thq. Hüseyin Munis, Qahire 1993

16- İbn Wahşiyye, s. 204

17- İbn Wahşiyye, s. 205

18- Geniş bilgi için bkz. Ebu Hanife ed-Dinewerî, Bal ve Bal Arısı, trc. Ümit Demirhan, Hivda İletişim, İstanbul 2008

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Aa

av

Ev çiyê? Ev **ave**.
Bu nêdir? Bu sudur.
Что это? Это вода.
What is it? It is water.

diran

Ev çiyê? Ev **dirane**.
Bu nêdir? Bu dişdir.
Что это? Это зуб.
What is it? It is a tooth.

agir

Ev çiyê? Ev **agire**.
Bu nêdir? Bu oddur.
Что это? Это огонь..
What is it? It is fire.

mar

Ev çiyê? Ev **mare**.
Bu nêdir? Bu ilandır.
Что это? Это змея..
What is it? It is a snake.

Bb

bizin

Ev çiyê? Ev **bizine**.
Bu nêdir? Bu keçidir.
Что это? Это коза.
What is it? It is goat.

balon

Ev çiyê? Ev **balone**.
Bu nêdir? Bu şardır.
Что это? Это шар.
What is it? It is a balon.

bacan

Ev çiyê? Ev **bacane**.
Bu nêdir? Bu pomidordur.
Что это? Это помидор.
What is it? It is a tomato.

otomobil

Ev çiyê? Ev **otomobile**.
Bu nêdir? Bu maşındır.
Что это? Это машина.
What is it? It is a car.

Cc

taC

Ev çiyê? Ev **taCe**.
Bu nêdir? Bu tacdır.
Что это? Это корона.
What is it? It is a crown.

Canî

Ev çiyê? Ev **Canie**.
Bu nêdir? Bu daydır.
Что это? Это жеребенок.
What is it? It is a horse.

cûcîk

Ev çiyê# Ev **Cûcike**.
Bu nêdir? Bu cücədir.
Что это? Это цыпленок.
What is it? It is a chicken.

finCan

Ev çiyê# Ev **finCane**.
Bu nêdir? Bu fincandır.
Что это? Это чашка.
What is it? It is a cup.

Çç

çav

Ev çiyê? Ev **çave**.
Bu nêdir? Bu gözür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

çêlek

Ev çiyê? Ev **çêleke**.
Bu nêdir? Bu inəkdir.
Что это? Это корова.
What is it? It is cow.

Dd

defter

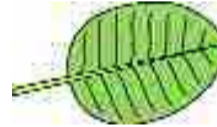
Ev çiyê? Ev **dəftere**.
Bu nêdir? Bu dəftərdır.
Что это? Это тетрадь.
What is it? It is a copybook.

dar

Ev çiyê? Ev **dare**.
Bu nêdir? Bu ağacdır.
Что это? Это дерево.
What is it? It is a tree.

Ee

belg

Ev çiyê? Ev **belge**.
Bu nêdir? Bu yapraqdır.
Что это? Это лист.
What is it? It is a leaf.

elok

Ev çiyê? Ev **eloke**.
Bu nêdir? Bu hinduşqadır.
Что это? Это индюк.
What is it? It is a turkey.

çaynîk

Ev çiyê? Ev **çaynîke**.
Bu nêdir? Bu çaynıkdır.
Что это? Это чайник.
What is it? It is a teapot.

çakûç

Ev çiyê? Ev **çakûçe**.
Bu nêdir? Bu çəkicdir.
Что это? Это молоток.
What is it? It is hammer.

dest

Ev çiyê? Ev **deste**.
Bu nêdir? Bu əldır.
Что это? Это ладонь.
What is it? It is a hand.

dil

Ev çiyê? Ev **dile**.
Bu nêdir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

ker

Ev çiyê? Ev **kere**.
Bu nêdir? Bu ulaqdır.
Что это? Это осёл.
What is it? It is a donkey.

zebeş

Ev çiyê? Ev **zebeşe**.
Bu nêdir? Bu qarğızdır.
Что это? Это арбуз..
What is it? It is a water melon.

Êê

êleg

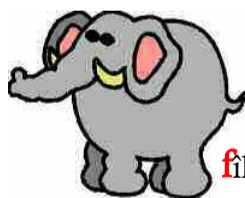
Ev çiyê? Ev **êlege**.
Bu nêdir? Bu jiletđır.
Что это? Это жилет.
What is it? It is a jumper.

hêk

Ev çiyê? Ev **hêke**.
Bu nêdir? Bu yumurtadır.
Что это? Это яйцо.
What is it? It is an egg.

Ff

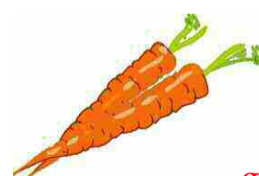
fîl

Ev çiyê? Ev **fîle**.
Bu nêdir? Bu fildir.
Что это? Это слон.
What is it? It is an elephant.

fîrok

Ev çiyê? Ev **fîroke**.
Bu nêdir? Bu təyyarəđır.
Что это? Это самолёт.
What is it? It is a plane.

gizêr

Ev çiyê? Ev **gizêre**.
Bu nêdir? Bu kökdür.
Что это? Это морковь.
What is it? It is a carrot.

gêzî

Ev çiyê? Ev **gêziye**.
Bu nêdir? Bu süpürgəđır.
Что это? Это веник.
What is it? It is a broom.

pê

Ev çiyê? Ev **pêye**.
Bu nêdir? Bu ayaqdır.
Что это? Это пятка.
What is it? It is a heel.

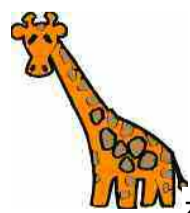
kêr

Ev çiyê? Ev **kêre**.
Bu nêdir? Bu bıçaqdır.
Что это? Это нож.
What is it? It is a knife.

fînd

Ev çiyê? Ev **fînde**.
Bu nêdir? Bu şamdır.
Что это? Это свеча.
What is it? It is a candle.

zerafe

Ev çiyê? Ev **zerafeye**.
Bu nêdir? Bu zürafəđır.
Что это? Это жираф.
What is it? It is a giraffe.

gore

Ev çiyê? Ev **goreye**.
Bu nêdir? Bu corabdır.
Что это? Это носки.
What is it? It is a stocking.

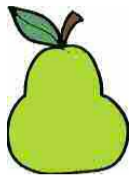

guh

Ev çiyê? Ev **guhe**.
Bu nêdir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо..
What is it? It is an ear.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Hh

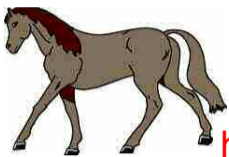
hirmê

Ev çîye? Ev hirmêye.
Bu nêdir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

hirc

Ev çîye? Ev hircê.
Bu nêdir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

Ev çîye? Ev hespe.
Bu nêdir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

hêştir

Ev çîye? Ev hêştire.
Bu nêdir? Bu dævêdir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

li

dil

Ev çîye? Ev dile.
Bu nêdir? Bu ürêkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

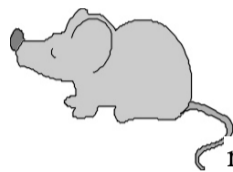
lepik

Ev çîye? Ev lepîke.
Bu nêdir? Bu əlcêkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is gloves.

ling

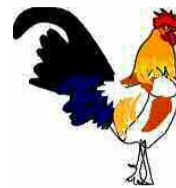
Ev çîye? Ev linge.
Bu nêdir? Bu qıçdır.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

mişk

Ev çîye? Ev mişke.
Bu nêdir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

îi

dîk

Ev çîye? Ev dîke.
Bu nêdir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

îsot

Ev çîye? Ev îsote.
Bu nêdir? Bu bibardır.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

Ev çîye? Ev gustîle.
Bu nêdir? Bu üzükdür.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

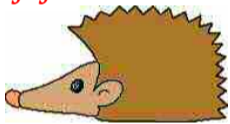

keştî

Ev çîye? Ev keştîye.
Bu nêdir? Bu gêmîdir.
Что это? Это пароход.
What is it? It is a ship.

Jj

jûjî

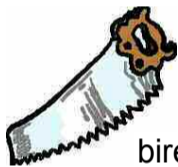
Ev çîye? Evjûjîye.
Bu nêdir? Bu kirpidir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

roj

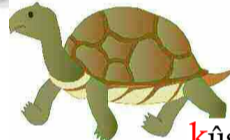
Ev çîye? Ev roje.
Bu nêdir? Bu günêşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

Kk

birek

Ev çîye? Ev bireke.
Bu nêdir? Bu mişardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

kûsî

Ev çîye? Ev kûsîye.
Bu nêdir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

lêv

Ev çîye? Ev lêve.
Bu nêdir? Bu dodaqdir.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

lîmon

Ev çîye? Ev lîmone.
Bu nêdir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

rojname

Ev çîye? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qəzetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

kevjal

Ev çîye? Ev keviale.
Bu nêdir? Bu xərcəngdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

kund

Ev çîye? Ev kunde.
Bu nêdir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is an owl.

kevçî

Ev çîye? Ev kevçîye.
Bu nêdir? Bu qaşığıdır.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

xezal

Ev çîye? Ev xezale.
Bu nêdir? Bu seyrandır.
Что это? Это джейран.
What is it? It is a deer.

kûlî

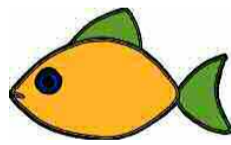
Ev çîye? Ev kûlîye.
Bu nêdir? Bu çəyirtkədir.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshopper.

Mm

mûz

Ev çîye? Ev mûze.
Bu nêdir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

masî

Ev çîye? Ev masîye.
Bu nêdir? Bu balıqdır.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

gamêş

Ev çîye? Ev gamêşe.
Bu nêdir? Bu samışdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

meymûn

Ev çîye? Ev meymûne.
Bu nêdir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

Nn

nan

Ev çîye? Ev nane.
Bu nêdir? Bu çörəkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

trên

Ev çîye? Ev trêne.
Bu nêdir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

hûrbivîn

Ev çîye? Ev hûrbivîne.
Bu nêdir? Bu zərrəbındır.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

reng

Ev çîye? Ev reñge.
Bu nêdir? Bu boyadır.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

Oo

ode

Ev çîye? Ev Odeye.
Bu nêdir? Bu otaqdır.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

otobûs

Ev çîye? Ev Otobûse.
Bu nêdir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

sol

Ev çîye? Ev sole.
Bu nêdir? Bu ayaqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

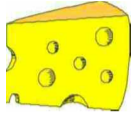

top

Ev çîye? Ev tOpe.
Bu nêdir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a ball.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çiyê? Ev penîre.
Bu nêdir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

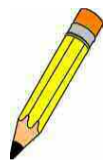
pîvaz

Ev çiyê? Ev pîvaze.
Bu nêdir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

perçemek

Ev çiyê? Ev perçemeke.
Bu nêdir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çiyê? Ev pênûse.
Bu nêdir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

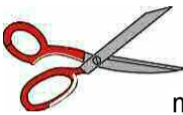

beq

Ev çiyê? Ev beqe.
Bu nêdir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiyê? Ev qaze.
Bu nêdir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çiyê? Ev meqese.
Bu nêdir? Bu qaçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çiyê? Ev portqale.
Bu nêdir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

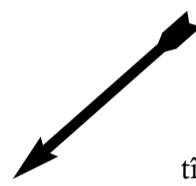
şêr

Ev çiyê? Ev şêre.
Bu nêdir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

kêwrîşk

Ev çiyê? Ev kêwrîşke.
Bu nêdir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tîr

Ev çiyê? Ev tîre.
Bu nêdir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çiyê? Ev roviye.
Bu nêdir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çiyê? Ev sêve.
Bu nêdir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

stêrk

Ev çiyê? Ev stêrke.
Bu nêdir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

şûr

Ev çiyê? Ev şûre.
Bu nêdir? Bu qılıncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiyê? Ev şeye.
Bu nêdir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

Tt

tiîr

Ev çiyê? Ev tiriye.
Bu nêdir? Bu üzümdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tûtî

Ev çiyê? Ev tûtiye.
Bu nêdir? Bu tutuquşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

se

Ev çiyê? Ev seye.
Bu nêdir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

Ev çiyê? Ev sêvike.
Bu nêdir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

şîr

Ev çiyê? Ev şîre.
Bu nêdir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

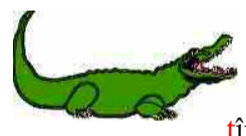
şûşe

Ev çiyê? Ev şûşeye.
Bu nêdir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

pirtûk

Ev çiyê? Ev pirtûke.
Bu nêdir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsah

Ev çiyê? Ev tîmsahe.
Bu nêdir? Bu tîmsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çiyê? Ev utiye.
Bu nêdir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çiyê? Ev guhe.
Bu nêdir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çiyê? Ev bilûre.
Bu nêdir? Bu tütëkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çiyê? Ev brûske.
Bu nêdir? Bu ıldırımđır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çiyê? Ev çave.
Bu nêdir? Bu gözđür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

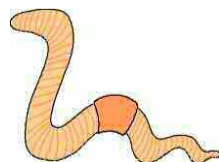
keVok

Ev çiyê? Ev keVoke.
Bu nêdir? Bu göyörçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiyê? Ev gule.
Bu nêdir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çiyê? Ev kurme.
Bu nêdir? Bu qurđđur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çiyê? Ev çûke.
Bu nêdir? Bu quşđur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupişk

Ev çiyê? Ev dupişke.
Bu nêdir? Bu əqrəbđir.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a skorpion.

biVir

Ev çiyê? Ev biVire.
Bu nêdir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

berçavik

Ev çiyê? Ev berçavike.
Bu nêdir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBƏ-ALFABÊYA BI FERHENG

Ww

w erdek

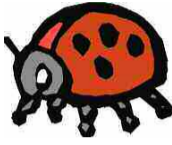
Ev çîye? Ev werdeke.
Bu nêdir? Bu ökdêdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

wêne

Ev çîye? Ev wêneye.
Bu nêdir? Bu şêkildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

Xx

xalxalok

Ev çîye? Ev xalxaloke.
Bu nêdir? Bu arabüzendîr.
Что это?
Это божья коровка.
What is it? It is a lady-bird.

xanî

Ev çîye? Ev xanîye.
Bu nêdir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

Yy

xîyar

Ev çîye? Ev xîyare.
Bu nêdir? Bu xiyardîr.
Что это? Это огурец.
What is it?
It is a cucumber.

heyve

Ev çîye? Ev heyve.
Bu nêdir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

ew r

Ev çîye? Ev ewre.
Bu nêdir? Bu buluddur.
Что это? Это туча.
What is it? It is a cloud.

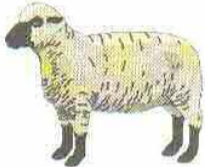
kew

Ev çîye? Ev kewe.
Bu nêdir? Bu kèklikdir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

xaç

Ev çîye? Ev xaç e.
Bu nêdir? Bu xaçdır.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

berx

Ev çîye? Ev berxe.
Bu nêdir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep.

yek

Ev çîye? Ev yeke.
Bu nêdir? Bu birdir.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

çiya

Ev çîye? Ev çiyaye.
Bu nêdir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

Ev çîye? Ev zimane.
Bu nêdir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

zengil

Ev çîye? Ev zengile.
Bu nêdir? Bu zengdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

zerik

Ev çîye? Ev zerike.
Bu nêdir? Bu vedrêdir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

derzi

Ev çîye? Ev derziye.
Bu nêdir? Bu iynêdir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

В Иране за поддержку протестующих задержали известную актрису

20 ноября власти Ирана задержали известную актрису за ее поддержку продолжающихся протестов, первоначально вызванных смертью Махсы Амини, арестованной полицией нравов и погибшей в заключении. Катаюн Риахи, исполнительница роли Зуллейхи в иранском исламском телесериале "Пророк Джозеф", была задержана, когда находилась дома недалеко от города Казвин. Хотя власти не представили четкой причины ее задержания, Риахи, вероятно, была взята под стражу за то, что снялась без платка в поддержку акции протеста женщин и общенациональных демонстраций, которые охватили более 150 городов страны. Ранее в этом месяце известная иранская звезда Таране Алидуст также опубликовала в социальных сетях свою фотографию без хиджаба и с лозунгом демонстрантов на курдском языке: "Джин. Джиян. Азади" ("Женщина. Жизнь. Свобода").

kurdistan.ru

ALFABÊ

N b/s	KURDÎ		Azerî	Latîni	DİKARÎ BIXWÎNÎ
	ya bi tîpên latinî	ya bi tîpên kirilî			
1	Aa	Aa	Aa	Artêş, armanc, av, agir, azadî, adar, azerî, aram, artêş,	
2	Bb	Бб	Bb	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx	
3	Cc	Цц	Cc	Cûdî, cêr, ceş, Decle, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,	
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,	
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest, Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê	
6	Êê	Ее	Ee	Êlnûr, êvar, êzîng, êş, êlek, Êldar,	
7	Ee	Яя	Əə	Enî, ewr, erê, Ewreman, Elî, elek, Elegez, Erzurum,	
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, frtone, Fariz, fil, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma	
9	Gg	Гг	Gg	Gerîlla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh	
10	Hh	Нн	Hh	Hewlêr, havîn, hirç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp	
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, îni, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, Îbrahîm, Îran	
12	Ii	Ьь	Ii	Kirin, birin, firîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,	
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,	
14	Kk	Кк	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem	
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, limon	
16	Mm	Мм	Mm	Mîdîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,	
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, nevî, ner, nav, nas, hinar, Hesên,	
18	Oo	Оо	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok	
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe	
20	Qq	Qq	-	Quling, qawe, qîr, qelem, qaîş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend	
21	Rr	Рр	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerîlla, reş, ru, rast, ram, aram, zirav	
22	Ss	Сс	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê	
23	Şş	Шш	Şş	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şirîn, sekir, şewaq	
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tîfing, top,	
25	Ûû	Уу	Uu	Kûr û dûr, pênuş, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar	
26	Ûu	Юю	Ûü	Gul, sur, dudu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh	
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî, vajî, Vagîf, Van, vala, eva	
28	Ww	Ww	-	War, welat, Weçîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî	
29	Xx	Хх	Xx	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas	
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka	
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn	

Hazırladı İsmayıl TAHIR

ООН осудила новую атаку Ирана на Курдистан

Специальный представитель Генерального секретаря ООН по Ираку Жанин Хеннис-Пласшерт выразила обеспокоенность в связи с очередным иранским нападением на Курдистан, заявив, что Ирак не должен допускать дальнейших боевых действий.

22 ноября, второй день подряд Иран осуществил новую ракетную и беспилотную атаку против оппозиционных партий в различных районах Курдистана. Днем ранее, 21 ноября Тегеран атаковал Кою и Заргвез в провинции Эрбиль, убив двух членов курдской иранской партии.

"К сожалению, мы можем только повториться. Продолжающиеся иранские атаки недопустимы. Ирак должен действовать как единое целое, чтобы не дать возможности для дальнейших боевых действий. Сила за границей начинается с единства дома", — написала Хеннис-Пласшерт в Twitter.

Миссия Организации Объединенных Наций по содействию Ираку (МООНСИ) заявила, что эти неоднократные нападения Ирана нарушают суверенитет Ирака, и они "должны прекратиться".

"Такая агрессия не только безоглядно нагнетает напряженность, но и приводит к трагедии. Какие бы внешние счета ни стремилась свести соседняя страна, использование установленных дипломатических инструментов — единственный путь вперед", — подчеркивается в заявлении. Посол США в Ираке Алина Л. Романовски также выступила с заявлением по поводу возобновившихся атак, подчеркнув, что они подрывают стабильность в Ираке. "Очередной день, еще одно вопиющее нарушение Ираном территориальной целостности Ирака. Эти почти ежедневные нападения на Иракский Курдистан — это не то, чего иракский народ заслуживает или ожидает от соседа, и служат только подрыву стабильности, безопасности и суверенитета Ирака", — заявила посол США в Twitter. **kurdistan.ru**

Силы безопасности Ирана убили еще трех мирных жителей

По меньшей мере трое мирных жителей были застрелены и еще 15 получили ранения в Джванро, округе иранской провинции Керманшах, в результате стрельбы со стороны иранских сил безопасности в понедельник, 21 ноября.

Сегодня жители Джванро похоронили тела шести мирных жителей, застреленных правительственными войсками страны. На обратном пути с кладбища иранские силы снова открыли по ним огонь, в результате чего, согласно первоначальному сообщению, еще трое мирных жителей были убиты и более дюжины ранены.

Протесты по всему Ирану, особенно в курдских городах, спровоцированные смертью курдянки Махсы Амини в полиции нравов, продолжаются уже более двух месяцев. Во многих городах страны сотни жителей были убиты и ранены. Прошлой ночью Арсалан Ярахмеди, глава правозащитной организации "Hengaw", сообщил о гибели более 10 курдских протестующих: "Восток [Иранского Курдистана] сегодня истекает кровью, здесь более 10 мучеников". **kurdistan.ru**

Премьер-министр Барзани и китайский посол обсудили пути решения проблем Эрбиля и Багдада

Премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани 22 ноября принял посла Китая в Ираке Цуй Вэя, с которым обсудил в том числе проблемы, стоящие между Эрбилем и Багдадом.

Во время встречи курдский премьер рассказал о реформах, проводимых его правительством для диверсификации экономики, устранения бюрократии и облегчения иностранных и внутренних инвестиций.

Со своей стороны, китайский посланник приветствовал "усилия и сотрудничество" правительства Курдистана по укреплению двусторонних связей и содействию тор-

говле и инвестициям между Курдистаном и Китаем.

Стороны также подчеркнули важность поддержки безопасности

и стабильности в Курдистане, а также решения застарелых проблем, стоящих между Эрбилем и Багдадом. **kurdistan.ru**

Сирия предупредила Турцию о прямом военном конфликте

Дамаск осуждает военные атаки депутата парламента арабской рес-

публики — Муханнад аль-Хадж.

вооруженную борьбу".

Муханнад аль-Хадж напомнил: сирийская и турецкая армии уже имели опыт боестолкновений в районе Идлиба в 2020 году, возле города Саракиба, и "турецкая армия понесла большие потери в технике и живой силе".

Турция 19 и 20 ноября провела воздушную операцию "Коготь и меч" против курдских формирований в Сирии и Ираке. По словам президента Турции Реджепа Тайипа Эрдогана, армия нанесла удары по 45 целям на глубине около 140 км в северном Ираке (Турция ведет там операцию против курдов с апреля), еще 44 цели были поражены на глубине около 20 км на севере Сирии.

Глава Минобороны Турции Хулуси Акар сослался на право страны на самооборону в соответствии со статьей 51 Устава ООН. Воздушные атаки стали возмездием за теракт в Стамбуле 13 ноября — тогда погибли шесть человек, пострадали свыше 80.

Целью ударов министр Акар назвал позиции Рабочей партии Курдистана и ее сирийских ответвлений. Курдские формирования "Сирийских демократических сил" (SDF), контролирующие районы на северо-востоке Сирии, заявили о 14 мирных жителях, погибших в результате атак. **kurdistan.ru**

шие удары могут привести к прямому столкновению армий двух стран. Об этом "Известиям" заявили в сирийском парламенте. Зампред международного комитета парламента Сирии Аммар аль-Асад сказал "Известиям", что Дамаск "не потерпит турецкую операцию на севере Сирии".

"Любые удары — это продолжение турецкой оккупации севера Сирии. Наша армия на своей земле, ее долг — защищать родину и своих граждан от любой агрессии", — подчеркнул политик.

Если цель Турции действительно "ликвидировать террористов", то для этого требуется прямое согласование с правительством Сирии, заявил "Известиям" другой

"До сих пор Турция не смогла обеспечить военную координацию между турецкой и сирийской армиями, это приводит к потерям. А они откровенно подрывают все усилия, предпринятые для возобновления отношений между Сирией и Турцией при посредничестве России и Ирана", — подчеркнул он.

По его словам, Дамаск призывает правящую в Турции Партию справедливости и развития координировать свои действия напрямую с сирийской армией, "иначе Сирия поставит эти атаки в разряд агрессии против своих сил и будет иметь законное право ответить на эту агрессию и оккупацию всеми доступными средствами, включая

CENTCOM заявил, что удар Турции по позициям курдов в Сирии не угрожал ВС США

Удар ВС Турции по базе курдских формирований на севере Сирии не угрожал безопасности находящихся в регионе американских военных, заявили в Центральном командовании Вооруженных сил США (CENTCOM).

Там уточнили, что американские войска располагались минимум в 20 - 30 км от мест, которые обстреливала Турция.

Ранее региональные СМИ сообщали, что Турция нанесла удар по базе на северо-востоке Сирии, которую использовали как отряды сирийских курдов, так и международная коалиция во главе с США.

На выходных самолеты турецких ВВС нанесли удары по позициям курдских Сирийских демократических сил в нескольких населенных пунктах на севере Сирии, в частности, по стратегически важному городу Кобани недалеко от турецкой границы.

Впоследствии президент Турции Реджеп Тайип Эрдоган, говоря об ударах турецких военных по позициям курдских военизированных формирований на севере Сирии и Ираке, заявил, что устранит исходящую от них "террористическую угрозу".

"Линия безопасности должна быть отодвинута на должное расстояние от границы", - сказал президент, подчеркнув, что сухопутная операция может начаться "скоро, с помощью Всевышнего". В прошлом ВС Турции уже проводили сухопутные операции против курдских группировок на севере Сирии. Анкара считает такие формирования террористическими и стремится создать пограничную буферную зону, в которой не будет бойцов-курдов. **kurdistan.ru**

Прошу и умоляю Вас!

Мой отец Барие Бала - курдский поэт, писатель и драматург, член Союза писателей Курдистан PEN-a Kurd, ушел из жизни 25 мая 2020 года, оставив после себя колоссальное литературное наследие.

Его патриотические стихи вдохновляли и вдохновляют наших воинов на поле боя, а лирические стихи уже давно стали песнями, которые влюбленные молодые парни поют свои возлюбленным.

Вплоть до своей кончины, будучи тяжело больным, он не выпускал перо из рук и писал, повторяя:

– Я не увидел твоей независимости, Родина моя, так пускай мои дети и внуки хотя бы увидят, а я до последнего своего вздоха буду продолжать служить тебе!

Недавно я перебирал рукописи отца и нашел среди них обращение к курдским лидерам «Nivî û Îltîmaê dikim (Прошу и умоляю Вас)», что по сути является его завещанием. Я считал нужным перевести его на русский, так как не все курды владеют курдским языком.

Прошу и умоляю Вас!
(завещание Барие Бала)

Наши мудрые руководители, знатоки политики, патриоты, благородные, достойные, храбрые, именитые и уважаемые лидеры, я обращаюсь к вам. Сегодня судьба нашего народа в ваших руках. Всевышний Бог наконец-то вспомнил про нас, улыбнулся нам. Наконец-то курды проснулись от тяжелого сна и требуют свои права.

Вы тоже встаньте и оглянитесь вокруг себя, и осознайте кто вы есть!

Такая возможность выпадает раз в жизни. Сегодня эта возможность в ваших руках. Возможность – это сокол, улетит, больше назад не вернется. Нужно продолжительное время, чтобы снова он вернулся.

Я пожилой, бедный, несчастный поэт, увидевший все горести и невзгоды, которые враги принесли нашему народу и нашей родине, всю свою жизнь оплакивающий судьбу курдов и Курдистана, поэт со сломанными крыльями, обездоленный, беспомощный и многострадальный, живущий вдалеке от Родины, от имени всего народа, превращенного в бесправного раба на своей земле, молю вас! Я склоняю перед вами свою голову и говорю:

Хватит уже!!! Хватит, чтобы наши кровожадные враги топтали нашу честь! Разрушали наши дома и присваивали себе наше имущество! Прятали нашу

(завещание Барие Бала)

историю! Уничтожали нас! Отрицали нас как народ! Приписывали себе нашу культуру! Закапывали в земле наши исторические памятники! Наши героев, витязей и храбрецов мучали в тюрьмах, вешали, расстреливали! В наших домах господствовали над нами! Как дикие волки истязали и мучали нас! Убивали наших отцов и матерей! Наши красавицы забирали в дома терпимости и проводили с ними свой досуг! Наши детей оставляли сиротами! Наши вершины дремали под снегом, а мы спали в грязи, слякоти, скверне, не поняв ничего из своей жизни! Сегодня мы есть, завтра нас нет! Как животное уходило из жизни, не оставив после себя ничего! Что мы видели в своей жизни? Ничего хорошего!

Вновь и вновь прошу, и умоляю Вас! Объединяйтесь! Не упускайте этот шанс, эту возможность! Дни освобождения нашей любимой Родины приближаются! Не повторяйте событий 1920-1923 гг.! Не говорите – «Я и только Я»! Пожалейте свой несчастный, обездоленный, разбросанный по всему миру народ!

Хватит!!! Объединяйтесь!!! Громким голосом заявите о себе! Со всей силой и мощью нанесите удар по врагу и провозгласите – «До здравствует наш независимый Курдистан!»

Как гадюке разможжите и раздробите голову нашего врага! Пускай как щенки заскулят и убегают с нашей родины туда, откуда они пришли и исчезнут там! Пусть бояться и трепещут перед нашим единством!

Запомните – «Если народ един, никто и ничто перед ним не устоит!» - гласит народная пословица! И я, увидев это, радостно воскликну:

- Родина сладка! И слаще него нет ничего!

И буду снова и снова повторять:

- Ах душа моя! Ах сердце мое! Пусть я буду жертвой тебе - Родина моя!

Пусть наш народ будет признан другими народами, как храбрый, патриотичный и героический народ! Пускай наш триколор займет свое место среди флагов государств мира! И никто больше не посмеет скинуть и растоптать его! Флаг – это честь и достоинство народа!

Я считаю нужным повторить слова из своего стихотворения:

**Dinya hejya, dinya rabû,
Kurd nebû yek, hişyar nebû,
Nika dike dewa heqe,
Hetû dibên: - Kurd neheqe.**

Мир задрожал, мир восстал

Курды не объединилась, не пробудились
Ныне ведет он справедливую борьбу,
Все ему твердят – Ты виноват.

(построчный перевод Анаре Барие Бала)

Совместно решайте свои проблемы и единым фронтом заявите о независимости Курдистана! Отрежьте языки наших врагов, чтобы они больше не могли говорить – Курдов нет! Курды виноваты!

Курды есть! Курды здравствуют! И дай Бог в скором будущем Курдистан получит свою независимость! Все четыре части Курдистана будут объединены в единое мощное и прекрасное государство!

Барие Бала

поэт, писатель, драматург

Член союза писателей Курдистана PEN-a Kurd

Перевел с курдского языка

Публицист и переводчик

Анаре Барие Бала (Зердеште Кал)

Agrî, Sîpan tacê minin,
Mûrad, Erez hêsrên minin,
Qazî, Barzan kalên minin,
Dest ji axam vekişîne.

Te sedava gel helandin,
Reh-rîçalên wan rizandin,
Ez kardûxim, ez nahelim,
Dest pêşîra min vekişîne.

Erf, edetêm pêpez meke,
Qeyd-zincîrê milêm veke,
Aşîtyê bide gela,
Dostî bibe xemla dila.
Dest ji zûlmê vekişîne.
Dest ji zarêm vekişîne.

Tu nûh hatî ser vê axê,
Şûn, milkê te li vir tune.
Dicle, Firat çavên minin,
Destê xwe jê vekişîne.

Ayasofya te kir mizgevt,
Min jî tev te li vir mêj kir,
Çevlikamin ne Bîngole,
Destê xwe jê vekişîne.

Ji ku hatî, hetanî ku,
Pêş dîrokê rû reşî tu.
Qetilkarî, him jî kedxur,
Nabe bira, tu cara gur.

AX BÊ WELATÎ, BÊ WELATÎ

Jana welêt, êşa welêt ez helandim, kirime rijî,
Xerîbyê da ez keribîm, hêsrâ çavêmin kirine tijî.
Dîsa îro ser min kenîyan, min ra gotin, tu ku hatî,
Hineka jî tinaz kirin, em nîzanin çi milletî?
Hişmetkar bûm ve ecêbê, ketim nava mitalê kûr,
Him kewgirîm, him ricîfîm, xema birin heyamê dûr.
Min got: - Kurdîm, xuluqîme ser vê axê, bendê xwedê,
Nolî gişka min jî mêtîye, şîrê sipî bîstanê dê.
Welatê min Kurdistane, parek aran, parek zozan,
Dicle, Firat rewşa minin, bahar-bahar dikin tofan.
«Mem û Zîn»ê, «Xec û Sîyabend», «Zembîlfroş» fexra minin,
Kawe, Guherdz, Rustemê Zal tacê zêrin serê minin.
Dîrokê da rêçam heye, li cahanê ew eyane,
Dew û dozen min kirine, her çar qulbên dinê zane.
Bextê me reş hat, rozgar rûyê me nekenîya, ji min dûr çû,
Ra û rosqet ji min stendin, zirav kirim nolanî mû.
Tew şerqa kal min aza kir, îro mame ez bê hêlîn,
Ewladê min sêwî mane, birçî, tezî, dikin zêrin.
Him bin, him ser, axam kane, berê-berî da zane dinê,
Neyar dilê me kiriye çar par, dişewitîm nav vê zulmê.
Tew heya min hemû birin, ser piştî min agir dadan,
Dil-hînavê min peritîn, bûne çiyê kulan, derdan.
Qetilkara li welatê min kirine libasê sor,
Bav û birê min kirine, hepsê tarî bi destê zor.
Xasbaxçên min bûn goristan, kal û pîrê min dizêrin,
Bûkê xemle ser bi xêlî, ber perda da hîvya mêrin.
Dê û xûşkê me dilûvînî, ji çar qulpa nayê îmdad,
Heta îro kesek tune xwînrêja ra bêje cellad.
Murvên dinê, reca dikim, werîn halê me bikin mêze,
Xwînrêja ra îdî bêjin, kîye kevin, kîye teze.
Dem hatiye, emê heqê xwe bistînin bê şik, ese,
Kurdistana min cînette, zûlmê derxin îdî bese.

MÎROVÊD DÎNÊ, WERÎN REHMÊ, HEQÎQETÊ EŞKEREKÎN

Hemû gotina rast bibêhin, halê Kurda baş mêzekin,
Bextê gelê me dest we daye, vê rêzîlyê qebûl mekin.
Welatê min, him ser, him bin lel û durre, berê-berî da,
Bok-beranê daykam dane, nexulqîne li tu erda.

Zerdeşt, Kawe, Rustemê Zal, ser vê axê dê da bûne,
«Ker û Kulîk», «Mem û Zîn»ê, «Xec û Sîyabend» li vir jîne.
Herîr, Bate, Feqî, Xanî, Hejar, Goran lawê vir in,
Lawê dayka mine mêrxas, serê Dehok vir jêkirin.

Em Manna ne, em Şûmêr in, Şeddadî ne, Mîdyâ kal in
Gav, rojê me qet neçûne hêsa, rihet, bê dew-qal in.
Em Arî ne, Kesranî ne, egîr tu car nayên mîrmê,
Çanda gelê mine zêrîn xemil daye çanda dinê.

Em Kardûx in, dîrokê da rêçêd gir-hûr me hiştîye,
Kevn «Avêsta», Cejna Newroz, «Tet Bîsûtûn» xezna me ne.
Mûyê hespa, ser darika me girêda, çê bû mûzîk,
Gelê dinê ji me hînbûn, veçêkirin boy xwe mûzîk.

Em, ne kedxur in, ne xwînrêj in, aşîtye av, hewa me,
Em karger in, cihan zû da midheyr maye ser keda me.
Têrorîsta bînin holê, heqîqetê eşkerakin,
Werin rehmê, qetîl-zulmê, koletîyê me xilazkin.

XEWNÊ DA ÇÛBÛME KURDISTANÊ

Soqaqa ra dibuhirîm nav mitalê kûre, dûr da,
Nîzanî bûm çi yê bibe, çi yê bêye îro jor da.
Dilîkîjîm, dixuldirîm, geh beşer xaş, geh posîde,
Ewrê tarî tijî bûbûn, dihurmîjîm zev bêhûde.
Kûr mitala ez hişyar bûm, welatê xwe min mêze kir,
Axa Xalîq boy me daye, dilekî şa min hemêz kir.
Min xast hêdî pî bavêjim, nedît cîkî bê telp, bê xwîn,
Çar hewirdor quloz dibû, şîr û girî, qîrîn, qûjîn.
Rûyê erdê şewitî bû, qizirî bû, dixast îmdad,
Bîrîndara nale-nal bûn, vediêsîya li van heyat.
Dayîk û xûşk, zarê sêwî, zelûl-zelûl dikewgirîm,
Kalên, pîrên birçî, tezî, hejaryê da divemirîn.
Çûm goristîn, kî, zo bûbûn tîrb, ser kêlkê şêr gêrîla,
Nav êgir da bûbûn rijî, gund, bajarê vîke-vala.
Ji tîrs-xofê, teyrîk, tûjî melîsî bûn ser hêlîna,
Tew terewil ketibûne kevta, zaxa, binê lana.
Çem û kanî gevez bûbûn, daristana dikir hewar,
Gul, gulistan çîlmîsî bûn, hêsrên şewat danîne xar.
Çîya, banî dilerîzîn, behra Wanê dikir îşkîn,
Agrî, Sîpan xeyîdî bûn, gazîm dikir wan ji zemîn.
Dilê me tîr da, çokê me sist bûn, min kişandin ax û keser,
Ber çavên min yekcar reş bûn, gelek bende, him jî beşer.
Min got: -Xalîq, wedê hebû destê te da îlac, mimkûn,
Çima mirov te xuluqand, nîgara te dike kaf-kûn.

Barîyê Bala

CELLAD

Zimanê te boynet teye,
Ew ji min ra pêwîst nîne.
Zimanê min heya mine,
Destê xwe jê vekişîne.

Te Dardanê kir milkê xun,
Ser wê tune qet çavê min.
Behra Wanê ruhê mine,
Destê xwe jê vekişîne.

Konstantînopol bû Îstanbûl,
Cahan lal bû, ne axivî.
Amed, dîrok, rewşa mine,
Destê xwe jê vekişîne.

ДИПЛОМАТ

№ 43 (507) 17-23 Ноября 2022-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Президент ДПК принял посла Китая в Ираке

Курдский лидер Масуд Барзани, президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК) и федеральным прави-

тельством Ирака. Согласно заявлению штаба Барзани, китайская делегация поздравила президента ДПК с успехом 14-го съезда его партии и переизбранием на пост главы партии.

Делегация также подчеркнула важность давних и прочных отношений между Эрбилем и Пекином, построенных "на взаимном уважении".

В ходе встречи посол Китая призвал к приверженности реализации повестки дня, согласованной между Региональным правительством Курдистана (КРГ) и федеральным правительством Ирака, для достижения мира и стабильности посредством диалога. Посол Вэй подчеркнул важность "укрепления отношений и связи между Коммунистической партией Китая и Демократической партией Курдистана", говорится в заявлении посольства Китая в Ираке, опубликованном в Twitter. [kurdistan.ru](https://twitter.com/kurdistan.ru)

США и ООН осуждают новый ракетный удар Ирана по Курдистану

Центральное командование США и Миссия Организации Объединенных Наций по содействию Ираку (МООНСИ) осудили возобновление атак Ирана на Иракский Курдистан, совершенных в ночь с воскресенья на понедельник, 21 ноября.

"Мы осуждаем иранские трансграничные ракетные и беспилотные удары, нанесенные этим вечером возле Эрбиля, Ирак. Такие неизбирательные и незаконные нападения подвергают риску мирных жителей, нарушают суверенитет Ирака и ставят под угрозу безопасность и стабильность Ирака и Ближнего Востока...", — говорится в заявлении командующего США генерала Майкла Куриллы.

Новая атака беспилотников также была осуждена МООНСИ. Организация ООН заявила, что "такая агрессия не только безрассудно усиливает напряженность, но и приводит к трагедии", и что "единственным способом продвижения вперед является использование установленных дипломатических инструментов".

Иностранные дипломатические миссии в Курдистане и Ираке, включая ООН, США, Великобританию, Германию, Канаду и Францию, также осудили атаки Ирана.

"В очередной раз жители Иракского Курдистана сталкиваются с ракетными и беспилотными ударами КСИР. С сентября в результате этих нападений по меньшей мере 12 человек погибли, многие получили ранения и были вынуждены покинуть свои дома", — заявил в понедельник в Twitter Генеральный консул Великобритании в Эрбиле Дэвид Хант. "Великобритания поддерживает Курдистан перед лицом этой агрессии. Наше послание ясно:

остановитесь".

Дипломатическая миссия Германии в Курдистане также осудила иранское нападение, призвав Тегеран "немедленно прекратить эти

атаки", которые "представляют собой еще одно вопиющее нарушение территориальной целостности и суверенитета Ирака".

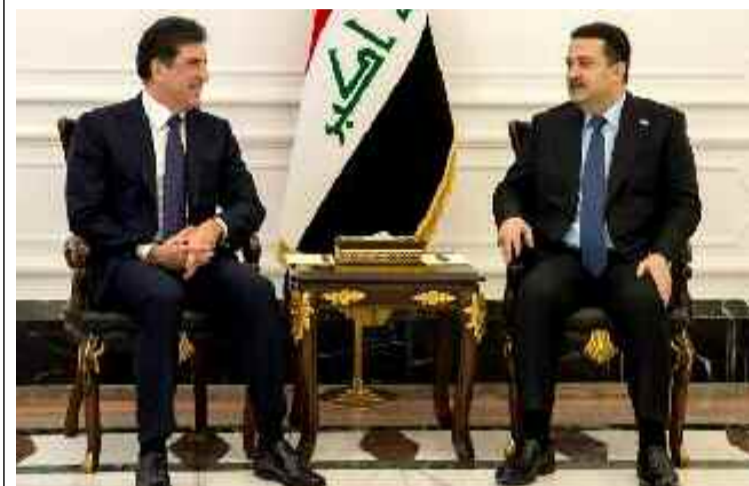
Консульство Нидерландов в Эрбиле также подтвердило свою поддержку "требования властей уважать суверенитет Ирака и призыву положить конец импорту насилия из региона в Иракский Курдистан".

С таким же призывом выступила возглавляемая США Международная коалиция по борьбе с "Исламским государством" (ИГ).

Эти атаки не только подвергают риску ни в чем не повинных мирных жителей, они также "ставят под угрозу безопасность и стабильность Иракского Курдистана", заявил генерал-майор Мэтью Макфарлейн, командующий Объединенной оперативной группой операции "Непоколебимая решимость" (CJTF-OIR). [kurdistan.ru](https://twitter.com/kurdistan.ru)

Президент Курдистана и премьер-министр Ирака обсудили вопросы безопасности приграничных территорий

Президент Курдистана Нечирван Барзани 22 ноября был в Багдаде, где встретился с иракскими лидерами и высоко-

поставленными чиновниками, чтобы обсудить ряд вопросов, в том числе безопасность в приграничных районах Ирака.

Курдский президент был впервые принят новым премьер-министром Ирака Мухаммедом Шиас-Судани.

Стороны обсудили вопросы безопасности в приграничных районах Ирака и подчеркнули важность сотрудничества между Курдистаном и Ираком для защиты суверенитета страны.

Они еще раз заявили, что территория Ирака не должна использоваться в качестве платформы для нападения на любую соседнюю страну.

Курдский лидер также выразил "оптимизм в отношении способности нового правительства перевести страну на другой этап, на котором возобладает язык взаимопонимания и решения", а Судани, со своей стороны, заявил о важности "единства позиций на национальном уровне" и "координации для решения экономических, жизненных и служебных проблем".

Обсуждая споры между Эрбилем и Багдадом, премьер-министр Ирака подтвердил приверженность федерального правительства конституции Ирака и решению всех вопросов с Региональным правительством Курдистана. [kurdistan.ru](https://twitter.com/kurdistan.ru)

Еще 10 курдских демонстрантов убиты в Иране

В воскресенье, 20 ноября, в разных районах Иранского Курдистана силы безопасности застрелили еще 10 курдских демонстрантов. По данным представителя правозащитной организации "Hengaw" Арсалана Ярахмеда, трое из жертв являются членами одной семьи. Также погиб 16-летний подросток по имени Карван Кадир Шукри из Пираншахра.

Антиправительственные протесты в Иране продолжаются второй месяц. Демонстрации начались после смерти Махсы Амини, 22-летней курдянки, задержанной полицией нравов в Тегеране за "неправильное" ношение хиджаба. Информационное агентство правозащитников (HRANA) сообщило, что с начала беспорядков в стране силами безопасности Ирана было убито в общей сложности 402 протестующих, в том числе 58 подростков. За этот же период были арестованы более 16 000 демонстрантов. [kurdistan.ru](https://twitter.com/kurdistan.ru)

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN
İMTİYAZ Ü SERNIVİSAR:
TAHİR SİLƏMAN
УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
ТАХИР СУЛЕЙМАН
Tel: +994 50 352-33-18
+994 55 202-73-53

Xüsusi müxbir:
Tariyel Cəlil
Региональный корреспондент:
Усуб Тейфур
Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə
S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17
Navnisan: Bakû Az1040, soqaq
S.Mêhmandarov xani 25, mal-17
Адрес: Баку Az1040, улица
С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar
mərkəzində yığılıb səhifələnilib və
"Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur.
e-mail: hewler@mail.ru
Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966
BUSB-un Sabunçu rayon filialı
VÖEN 1800061582
H/h 438010000
Sifariş: 1500